

Олексенко В. П.

Херсонський державний університет

Ценкало Т. О.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

СОЦІАЛЬНІ РОЛІ ТА СТЕРЕОТИПИ МАСКУЛІННОСТІ В ЧАСОПИСІ «КУР'ЄР КРИВБАСУ»

У статті подається системний аналіз соціальних ролей та стереотипів маскулінності в часописі «Кур'єр Кривбасу». Звертається увага на статусно-рольові відмінності між представниками обох статей, що мають антагоністичний характер. Відповідно до класифікації стереотипів Т. Говорун та О. Кікінеджи вивчаються соціальні ролі чоловіків, що стосуються фізіологічних, психологічних, поведінкових, професійних, сімейних та інших особливостей людини у текстах, опублікованих на сторінках літературного журналу. Встановлюється, що поведінкові риси маскулінності на сторінках адманаху оприявнюються через фізіологічні показники сили, витривалості, мужності, хоробрості, емоційної стійкості, агресивності, сексуальності тощо. Робиться акцент на стереотипному уявленні про війну як суто чоловічу сферу, що в умовах сучасної ситуації в Україні є хибним та нівелюється. Звертається увага на причини внутрішнього гендерно-рольового конфлікту особистості чоловіка. Гендерна соціалізація в журналі оцінюється з позицій маскулінності, що передбачає дискримінацію жінок за статтю. Інтерпретуються патріархальні погляди щодо професійної сегрегації, статусності діяльності, подвійних стандартів в оцінці посадових обов'язків та заробітної платні чоловіків та жінок. Фахові компетентності оцінюються з огляду на значущість чоловіка, його лідерських якостей. Виконання чоловіком обов'язків, що стосуються домашнього господарства, у більшості публікацій аналізованого журналу засуджуються. Проте вивчається соціальна роль батька та тенденції розвитку гендерної рівності у виконанні функцій виховання дітей представниками обох статей. Стереотипи, що стосуються зовнішності, у часописі «Кур'єр Кривбасу» розглядаються з позицій фізичної підготовки чоловіків та комплексів маскулінності. Робиться висновок про гендерний дисбаланс та дискримінацію за статтю в аналізованому альманасі.

Ключові слова: гендерні стереотипи, соціальна роль, маскулінність, журнал, літературний часопис.

Постановка проблеми. Активні суспільні зрушення та процеси глобалізації та інтеграції знаходять своє відображення в культурі, літературі, мистецтві, а також відтворюються в засобах масової інформації як впливових агентів соціалізації. Оскільки літературний журнал перебуває на перетині інформаційної, культурної, соціальної та поліграфічної сфер, він відображає культурні моделі й типи, мистецькі процеси та є формою медійної комунікації. А тому зміна аксіологічних пріоритетів, світоглядних засад людини та трансформація гендерних уявлень також займають чільне місце в часописі «Кур'єр Кривбасу».

Гендерні стереотипи мають ціннісно-нормативне обґрунтування, почасти стають прийнятними для більшості людей у суспільстві, впливають на гендерно-рольову соціалізацію дітей. Однієї конкретної фемінної або маскулінної ролі

не існує, тому що це пов'язане із зовнішніми очікуваннями поведінки від людини певної статі, що склалися історично і вважаються традиційними. Навіть якщо одну й ту саму соціальну роль може виконати будь-яка людина, у суспільстві все одно існує стереотипна думка щодо того, як її виконає жінка або чоловік.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Гендерні стереотипи у вітчизняній науці були об'єктом вивчення В. Агеевої, О. Кісь, Т. Марценюк, Т. Мельник, С. Оксамитної, С. Павличко та ін. Соціальні ролі маскулінності досліджували Ю. Андрійченко, Т. Говорун, О. Кікінеджи, Н. Лесніченко, О. Літвінова, О. Пода, Т. Сакулєнко, Л. Юда та ін. Чоловічі стереотипи на сторінках журналу «Кур'єр Кривбасу» розглядаються вперше.

Постановка завдання. Метою нашого дослідження є системний аналіз чоловічих ролей та

інтерпретація фізіологічних, психологічних, соціальних, професійних, сімейних стереотипів на сторінках літературного альманаху «Кур'єр Кривбасу».

Виклад основного матеріалу. Відповідно до соціально-конструктивістського підходу гендерно-рольові стереотипи формуються завдяки тривалості в часі, постійності і незмінності суспільної взаємодії між людьми. С. Оксамитна підтверджує цю думку: «Статусно-рольові характеристики жінки й чоловіка, а також відмінності між тим, що в суспільстві вважаються маскулініним і фемініним, не мають біологічного походження, а є способом інтерпретації біологічного, легітимним у певному суспільстві. Анатомічні відмінності не є й не мають бути соціальною долею ні для жінки, ні для чоловіка» [12, с. 169-170].

Т. Марценюк слушно зауважує, що чоловічі ролі жорстокіші за жіночі, адже «маскуліність більш статусна, має більше влади, і тому вимоги до маскуліної поведінки суворіші й чіткіші, ретельніше контролюються» [9, с. 17]. А Т. Сакулєнко називає бінарні опозиції, що традиційно приписують чоловікам і жінкам: «ініціативність – рецептивність, активність – пасивність, логічність – інтуїтивність, влада – підпорядкування тощо» [16, с. 76]. Таке антагоністичне сприйняття статей протиставляє їх одна одній.

Для аналізу соціальних ролей і стереотипів маскуліності в часописі «Кур'єр Кривбасу» ми послуговуємося класифікацією стереотипів, запропонованою Т. Говорун та О. Кікінеджи: 1. «Стереотипи, що стосуються фізіологічних, психологічних, поведінкових уявлень про жінок і чоловіків»; 2. «Стереотипи, що стосуються сфер діяльності жінок і чоловіків»; 3. «Стереотипи, пов'язані з виконанням професійних і сімейних ролей»; 4. «Стереотипи, пов'язані із зовнішністю жінок і чоловіків» [3].

1. Фізіологічні, психологічні, поведінкові особливості

Гендерні стереотипи, за О. Оксамитною, виявляються насамперед «як гендерно-рольові стереотипи, що стосуються прийнятності різноманітних ролей і видів діяльності для чоловіків і жінок, а також як стереотипи гендерних рис, тобто психологічних та поведінкових характеристик, притаманних чоловікам і жінкам» [12, с. 159]. Важливо не забувати, що є сфери, у котрих визначеність конкретної статі щодо виконання певної соціальної ролі є обґрунтованою, оскільки це пов'язане із природними задатками людини, її психологічними та поведінковими рисами.

У романі-робітні «Житло» В. Кашки описано чоловіка та професію, для якої потрібно мати силу та витримку: «*Фуражир Митро – чоловік вдатний, статечний, як дуб, міцний*» [6, с. 32]. Для того, щоб переносити та зберігати фураж (рослинний корм) для тварин, потрібна фізична витривалість, якою за біологічними показниками наділені більше чоловіки.

Відповідно до фізіологічних показників саме хлопці вважаються такими, що зможуть витримати напругу під час бойових дій, а також змалечку їм прищеплюють стереотипне уявлення, що вони мають бути сміливими та мужніми. Відповідно до цих традицій зображено чоловіків у романі В. Слапчука «Філософія війни»: «*Що ж до рудого хлопчини, то можна було б подумати, що він такий самий боягуз, як і ті, хто намагається «злизати», поки не гаряче, тільки у свій спосіб. Але виявилось, що він не з лякливих*» [15, с. 24]. В умовах сучасної українсько-російської війни психологи доводять, що кожна людина може відчувати страх незалежно від статі. Проте вихованці радянського союзу з дитинства на рівні підсвідомості вважають, що хлопці мають бути сміливими і ніколи не проявляти боягузтва: «*Однак в ідеології імперії, за яку нам довелося воювати, героїзм був нормою. Нічого іншого від содата не чекали*» [15, с. 30]. Таким чином, автор підтверджує існування стереотипу маскуліності, що походить із радянських часів.

Також до виховання хлопчиків і дівчаток існували абсолютно різні підходи. Перші мали зростати сильними та мужніми, другі – лагідними та слухняними. Відповідно хлопчиків учили бути витривалими, терпіти біль, ніколи не плакати, бо це прерогатива дівчат. Цей стереотип залишається в соціумі й зараз. У романі Г. Пагутяк «Урізька готика» читаємо: «*Петро був тяжкий на плач, встидався плакати на людях, але тепер заплакав: легко і недовго*» [13, с. 30]. Через смерть доньки чоловік потайки від усіх дозволив собі на хвилинку проявити емоції та заплакати, а на людях носив своє горе в собі, бо саме так має чинити представник чоловічої статі. Отже, тут описано стереотипне уявлення щодо поведінкових особливостей чоловіка.

З дитинства індивідууми зростають в умовах певної конкуренції між статями, адже саме хлопчикам і дівчаткам соціум нав'язує конкретні сценарії поведінки за статевою ознакою, що зумовлює конфліктні ситуації та суперечності. Соціальні очікування та гендерна ідентичність людини можуть не співпадати, що зумовлює

гендерно-рольовий конфлікт. Так, вимога до чоловіка бути неемоційним може викликати внутрішній гендерно-рольовий конфлікт через його намагання справитися із своїми емоціями. Проте задовольняючи власну потребу проявити емоції, він наражається на зовнішній гендерно-рольовий конфлікт. Таким чином, людина наражається на стрес.

Саме таку ситуацію описано в повісті Я. Мельника «Телефонуй мені, говори зі мною», де зображується, як головний герой сприймає свої дії: *«Потрібно заспокоїтися. Потрібно взяти себе в руки. Повестися по-чоловічому, гідно. Погасити істеріку <...>»* [11, с. 14]. Тут крізь призму стереотипізації протиставляється чоловіча та жіноча психоемоційна поведінка, адже надмірна тривожність та істерика не є гідними манерами для чоловіка, що зумовлює гендерний внутрішньоособистісний конфлікт.

До поведінкових чоловічих стереотипів відноситься таке явище, як пиятика. У романі-робітні В. Кашки «Житло» зображена типова для патріархального устрою поведінка обох статей: *«Так старанно Катерина криється із синяом-сливою під правим оком, хусткою перепнулася, як баба стара. І все очі в землю, коли хтось назустріч трапляється. А випало ж і мені позавчора чути, як п'яний Сергій Катерину у дворі вчив»* [6, с. 41–42]. Вживання надмірної кількості алкоголю та насилля над жінкою не було дивним явищем для радянської доби. Т. Марценюк зауважує, що агресію в чоловіків пов'язують із гормоном тестостероном, що, можливо, «спонукає їх до агресивної поведінки» [9, с. 91], проте дослідниця знаходить наукові підтвердження, що це помилкове твердження і соціальні чинники в цьому явищі відіграють першорядну роль.

Т. Марценюк вважає маскуліність синтезом суперечливих ознак, що водночас поєднують раціональність та ірраціональність, де перша асоціюється із контролем та знаннями, а друга – з відсутністю контролю над своєю сексуальністю. Тому в науковому дискурсі маскуліності говорять про таку суперечливу його ознаку, як фалологоцентризм: «фалічне чоловіче начало, що тотожнюється із сексуальністю та неконтрольованістю, та логічне – асоціюється з розумом та раціональністю» [9, с. 46]. До таких особливостей відносимо поведінку чоловіків, описану в романі Л. Таран «Дзеркало єдинорога»: *«Проблеми не ті, що були в дитинстві, коли вимірювали свої пелюстки... перчики. Заховуються в шкільному туалеті й... <...>. То інші – вже й тридцятка стукне,*

а вони все про свій «олівець» думають – як із нього «баклажана» виростити. Який тренажер начепити на це діло, які таблетки ковтати... Готові й під ніж лягти, щоб тільки наростити солідняк: силікон запишають туди, в делікатне місце, біогель...» [17, с. 62]. І хоч тут говориться про фізіологічні властивості чоловічого тіла, проте бажання змінити їх належить до психологічного чинника. П. Горностай пояснює це відповідно до теорії З. Фрейда, що «відмінності між чоловіками й жінками зумовлені відмінностями будови статевої сфери, зокрема наявністю в представників чоловічої статі пеніса, який вважається ознакою переваги. З цим пов'язані такі психологічні явища, як «комплекс кастрації» в хлопчиків (тобто страх втрати ознак мужності, а з ними й статевої ідентичності) і «заздрість до пеніса» у дівчаток (тобто відчуття певної статевої неповноцінності)» [4, с. 135]. Отже, в журналі «Кур'єр Кривбасу» відтворено стереотипи маскуліності, що стосуються психологічних, фізіологічних та поведінкових особливостей чоловіків.

2. Сфери діяльності

Гендерна соціалізація впливає на чоловіків не меншою мірою, ніж на жінок. Перш за все це пов'язано з такою якістю, як лідерство. Саме цьому навчають хлопчиків з дитинства і саме за цим критерієм оцінюють його маскуліність у дорослому житті. «Чоловік, не реалізований у сфері лідерства, тією ж громадською думкою вважається менш компетентним, ніж чоловік з високим соціальним статусом, інколи – невдахою» [4, с. 144]. Сюди ж можна додати і такі якості, як хоробрість, мужність, стриманість, інтелектуальність тощо. Невідповідність таким критеріям спричиняє нервові розлади у людей, внутрішні конфлікти та різні хронічні хвороби. У романі Л. Таран «Дзеркало єдинорога» краща робота дружини зумовлює появу комплексу меншовартості в чоловіка: *«Це ж ненормально: він, чоловік, – завуч у школі, а дружина – в університеті викладає Мулько йому через це було. Зачепило за живе, хоч він Ользі нічого не казав»* [17, с. 72]. Саме через гендерний конфлікт Леонід змушує себе теж захищати кандидатську дисертацію. Таким чином, тут також зображується стереотип маскуліності.

Звернімо увагу, що окрім соціального форманта у створенні гендерної стереотипізації відіграє важливу роль культурно-символічний чинник. «Йдеться про притаманне всім суспільствам значно вище поцінування того, що контролює, а тим паче створює людина, на протизагу створеному природою і непідвладному втручанням

людини» [12, с. 161]. Так, неважко помітити, що в історії світової культури серед письменників, художників, акторів, співаків, музикантів відомих чоловіків більше, ніж жінок, оскільки загальноприйнятою є думка, що жінки ближчі до природи, аніж до культури. Т. Мельник зауважує: «Ідеальне, і в його структурі – політичне, протягом тисячоліть ототожнювали з чоловічим. І сьогодні навіть в офіційних виступах ще відчувається вплив минувшини, досі трапляється сприйняття жінки в соціально-політичній безякісності через асоціювання з її “природою”» [10, с. 222]. В альманасі «Кур’єр Кривбасу» про чоловіків-письменників та художників опубліковано абсолютну більшість літературно-критичних матеріалів. Таким чином, сфери діяльності чоловіків у часописі також зображені крізь призму гендерної стереотипізації.

3. Професійні та сімейні ролі

Ми знаємо, що й досі побутують стереотипи, що склалися в процесі соціально-історичного розвитку, коли чоловік ходив на мамонта, а жінка зберігала вогонь у печері. Такий розподіл праці вмотивовувався біологічними відмінностями статей і був важливим для виживання спільноти. У роздумах сучасного чоловіка в романі В. Слапчука «Філософія війни» такий стереотип й досі має місце: «*Про ведмеда не згадують, однак вреситі-решт жінка зостається з дітьми, а чоловік іде його полювати. Жінка думає, щоб не накликати біди. Чоловік дбає про те, щоб заскочити ведмеда зненацька*» [15, с. 18]. Проте це не завжди було виправданим. С. Оксамитна зауважує, що соціальні ролі чоловіків і жінок «безумовно, змінювалися, і в цьому легко переконатися, порівнявши їхні заняття у мисливсько-збиральницькому, аграрному та індустріальному суспільствах» [12, с. 158]. Проте патріархальне суспільство досі зберігає усталені традиції щодо гендерних ролей, котрі полягають у тому, що жінка має бути домогосподаркою, займатися сім’єю і дітьми, а чоловік є годувальником, захисником, лідером, керівником. Відповідно й хобі досі розділяють на жіночі (рукоділья, квітникарство, кондитерство) та чоловічі (мисливство, рибальство, спорт). В. Близнюк зазначає, що серед видів чоловічої діяльності «виділяються водії й машиністи рухомого обладнання, працівники гірської, металорізальної та машинобудівної промисловості» [1, с. 340]. У журналі «Кур’єр Кривбасу» чоловічі професії представлені такими видами: токар, мисливець, тракторист, коваль, машиніст, міліціонер, інженер, моряк, водій, таксист, слідчий, кілер, бізнесмен та ін.

Володіти якоюсь професією – це означає володіти системою знань та навичок відповідно до кваліфікації, виконувати роботу на постійній основі та отримувати за це оплату. Це стосується людей обох статей, проте в нашому суспільстві існує професійна сегрегація за статевою приналежністю, що означає концентрацію осіб певної статі в рамках однієї професії. Це стосується нерівномірного розподілу ролей між статями в різних сферах. «Розрізняють вертикальну й горизонтальну професійну сегрегацію, яку розглядають як нерівний доступ представників обох статей до престижних професій, посад, пов’язаних із прийняттям рішень на всіх щаблях влади (законодавчої, виконавчої, судової) та управління» [5, с. 57]. Численні дослідження довели, що жінки здебільшого працюють на роботах, де заробіток менший, а чоловіки – навпаки, де більша оплата та можливий кар’єрний ріст. Однак Н. Гапон зауважує, що так звані «чоловічі» професії, «які не потребують фізичної сили і в яких жінки могли б бути зайнятими, дали б їм змогу отримувати вищу платню» [2, с. 205]. Але до жінок застосовують подвійні стандарти та негативні установки, їх помилки перебільшують і т.д.

Соціальна роль батька є менш значущою в суспільстві, ніж роль матері. Це також впливає на соціокультурні процеси життєдіяльності особи. Якщо жінка не має вибору і з народженням дитини повністю бере на себе догляд за нею, то чоловік може взагалі не займатися малюком або лише допомагати дружині. У романі Л. Таран «Дзеркало єдиного» пасивність чоловіка пояснюється так: «*Тоді, коли Сніжана народилася, Леонід був ніби й готовим і не готовим до свого батьківства*» [17, с. 93]. Проте з народженням молодшого сина ситуація змінилася: «*Хай Ольга не думає, що діти – тільки жіноча парафія*» [17, с. 94]. Відповідно чоловік узяв на себе частину обов’язків, які раніше виконувала лише жінка, що засвідчує гендерну рівноправність.

У повісті С. Процюка «Бийся головою до стіни» зображено образ батька, який не виявляв до дітей прихильності чи ніжності: «*Насправді Свирид дуже рідко кликав батька “татом”, за що отримував додаткові моральні кпини, а то і запотилічники; але не міг, бо слово “тато” асоціювалося в нього із чимось лагідним, навіть усміхненим – батько ж не сміявся ніколи, хіба що у хвилини доброго гумору насміхався над кимось, проте навряд чи можна було назвати усмішкою ту злісну гримасу, складену із штучно розтягнутих уст і важкого, колючого погляду*» [14, с. 17].

Т. Марценюк відзначає, що слово «тато» в українській мові «не є активно вживаним у формальному спілкуванні, адже не зовсім відповідає уявленням про чоловіка-бітька, “голову” родини, дисциплінатора, основного “здобувача” тощо» [9, с. 171]. Відповідно соціологиня наголошує на тому, що терміну «татівство» в науці також не надають перевагу, на відміну від терміну «батьківство». Тому і слово «батько» є статуснішим.

Про гендерні відносини в сім’ї можна говорити тоді, коли це стосується не егалітарних стосунків, а проявів влади одного із подружжя. Як зазначає Н. Лавриненко, «взаємини між членами родини, іноді в неявному вигляді, але завжди ґрунтуються на тім або іншій способі розподілу влади між ними» [8, с. 355]. І хоч почасти люди можуть не усвідомлюють цього, але в сімейному просторі є місце для гендерної стратифікації, що має свій прояв у розподілі влади між подружжям та між батьками і дітьми. Так, сучасний образ батька дещо видозмінився і «передбачає надання і психологічної, й емоційної підтримки дітям» [8, с. 361], а також виконання функції обслуговування малят, аж до ситуації, коли саме чоловік бере декретну відпустку по догляду за дитиною. У романі М. Кривенко «Тінь» тато для меншої доньки Ольги був справжнім захисником: «Велика шортска татова долоня – дах від усіх нещасть» [7, с. 38]. Таким чином, соціальна роль батька є важливою для становлення особистості.

Маркерами гендерної соціалізації стають сім’я, батьки, манера виховання, адже стосунки між батьками, їх життєві сценарії, їх ставлення до дітей впливають на кругозір дитини. Саме батьківські гендерні ролі стають першопочатковим зразком гендерної соціалізації, що впливає на манеру стосунків у власній сім’ї, з протилежною статтю, на роботі тощо. Негативним фактором для формування гендерної ідентичності є відсутність у сім’ї одного з батьків, що зумовлює брак досвіду міжстатевих стосунків. Ще гіршим явищем є авторитарне виховання дітей

та насильство у сім’ї, що призводить до деформації уявлень про соціальні ролі.

4. Зовнішність

До зовнішності чоловіка, як і до зовнішності жінки, також застосовують соціально закріплені стереотипи, що також формуються з дитинства. Це стосується здебільшого зачіски та одягу, а з юності – ще й фізичної підготовки. Наприклад, у романі Л. Таран «Дзеркало єдинорога» довгі коси у чоловіків сприймаються негативно: «І не коси – бо нормальні чоловіки кіс не носять. Хіба що московські батюшки... Та ці ще – хіні» [17, с. 61]. Проте з віком у чоловіків формується комплекс статі лисим, що також зображено у цьому прозовому тексті: «Ну, по-перше, – а це, може, найзрозуміліше чоловікам, – страх статі лисим. І це не смішно, панове, зовсім не смішно. <...> Тепер у нього римська стрижка: начесано на лоба так, аби не світили залисини» [17, с. 61]. Таким чином, зачіска відіграє важливу роль для комфортного психологічного стану представників чоловічої статі.

До ідеальної зовнішності парубка відносять також спортивне тіло та дорогий костюм. Саме таким описується хлопець у романі «Танька» О. Ульяненка із трилогії «Ангел помсти»: «Потім з’явився Петро, хлопчисько з великою головою, модною бандитською стрижкою, крутими плечима і костюмом від Версаче» [18, с. 106]. Таким чином, тут робиться акцент на маскулінності молодого чоловіка та подається стереотипізований опис красеня.

Висновки і пропозиції. Отже, в часописі «Кур’єр Кривбасу» соціальні ролі та стереотипи маскулінності стосуються батьківства, професійного лідерства, фізіологічної витривалості, сили, мужності, хоробрості, психологічної стійкості, домінування над жінками, спортивної зовнішності, неемоційності, агресії, фалічності, лідерства, батьківства тощо. Проте стереотипи, що стосуються чоловіків, також піддаються трансформації та змінюються в напрямку гендерної рівності.

Список літератури:

1. Близнюк В. Гендерні відносини в економічній сфері. *Основи теорії гендеру : навчальний посібник*. Київ : «К.І.С.», 2004. С. 327–353.
2. Гапон Н. Гендер у гуманітарному дискурсі: філософсько-психологічний аналіз. Львів : Літопис, 2002. 310 с.
3. Говорун Т., Кікінежді О. Гендерна психологія : навчальний посібник. Київ : Видавничий центр «Академія», 2004. 308 с.
4. Горностаї П. Гендерна соціалізація та становлення гендерної ідентичності. *Основи теорії гендеру : навчальний посібник*. Київ : «К.І.С.», 2004. С. 132–156.
5. Гендерна абетка для українських медіа : посібник / Софія Котова-Олійник, Богдана Стельмах, Оксана Ярош. Луцьк : Волинська мистецька агенція «Терен», 2013. 50 с.

6. Кашка В. Житло : роман-робітня. *Кур'єр Кривбасу*. 2004. № 170. Січень. С. 18–71.
7. Кривенко М. Тінь. *Кур'єр Кривбасу*. 2010. № 244-245. Березень-квітень. С. 22–125.
8. Лавриненко Н. Гендерні відносини в родині. *Основи теорії гендеру : навчальний посібник*. Київ : «К.І.С.», 2004. С. 354–384.
9. Марценюк Т. «Захисники галактики» : влада і криза в чоловічому світі. Київ : КОМОРА, 2020. 256 с.
10. Мельник Т. Гендер у політиці. *Основи теорії гендеру : навчальний посібник*. Київ : «К.І.С.», 2004. С. 219–165.
11. Мельник Я. Телефонуй мені, говори зі мною : повість. *Кур'єр Кривбасу*. 2012. № 266-267. Січень-лютий. С. 3–37.
12. Оксамитна С. Гендерні ролі та стереотипи. *Основи теорії гендеру : навчальний посібник*. Київ : «К.І.С.», 2004. С. 157–181.
13. Пагутяк Г. Урізка готика : роман. *Кур'єр Кривбасу*. 2006. № 201. Серпень. С. 12–84.
14. Процюк С. Бийся головою до стіни : повість. *Кур'єр Кривбасу*. 2011. № 264–265. Листопад-грудень. С. 3–93.
15. Слпчук В. Філософія війни : розділи з роману. *Кур'єр Кривбасу*. 2009. № 232–233. Березень-квітень. С. 4–55.
16. Сукаленко Т. Гендерні стереотипи в мові сучасних ЗМІ. *Проблеми гуманітарних наук : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія : «Філологія»*. 2021. № 48. С. 175–183.
17. Таран Л. Дзеркало єдиного : роман. *Кур'єр Кривбасу*. 2009. № 232–233. Березень-квітень. С. 56–108.
18. Ульяненко О. Ангел помсти : трилогія. *Кур'єр Кривбасу*. 2006. № 201. Серпень. С. 98–150.

Oleksenko V. P., Tsepka T. O. SOCIAL ROLES AND STEREOTYPES OF MASCULINITY IN THE MAGAZINE “COURIER OF KRYVBAS”

The article gives a systemic analysis of social roles and stereotypes of masculinity in the magazine “Courier of Kryvbас”. The reader’s attention is drawn to the differences among representatives of both genders in their statuses and roles that have antagonistic character. According to the classification of stereotypes by T. Hovorun and O. Kikinedgy social roles of men are being studied that deal with physiological, psychological, behavioral, professional, family and other specific features of man in the texts published on the pages of the literary magazine. It has been stated that the behavioral features of masculinity on the pages of the almanac are shown via physiological indicators of power, endurance, bravery, courage, emotional stability, aggressiveness, sexuality etc.

The accent is made on the stereotypical idea of war as a purely men’s sphere, which is wrong and undermined in the conditions of the current situation in Ukraine. The attention is drawn to the reasons for gender role conflict within man’s personality. Gender socialization in the magazine is estimated from the positions of masculinity that means discrimination of women on the ground of sex. Patriarchal views on professional segregation, activity status, double standards in the assessment of men’s and women’s job responsibilities and salaries are interpreted. Professional competences are estimated taking into account the significance of man, his leadership qualities. Most publications of the analyzed magazine condemn fulfillment of household chores by men. However, the father’s social role and the tendencies of gender equality development concerning the functions of children’s upbringing by representatives of both genders are being studied. The stereotypes of appearance are examined by the “Courier of Kryvbас” from the point of men’s physical training and complexes of masculinity. The conclusion has been made about gender misbalance and discrimination on the basis of the article in the analyzed almanac.

Key words: gender stereotypes, social role, masculinity, magazine, literary magazine.